

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 16.12.2008
COM(2008) 868 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας
Πρόβλεψη και κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας και των αναγκών σε
δεξιότητες**

{SEC(2008) 3058}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Νέες δεξιότητες: το «κλειδί» για περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας.....	3
1.1.	Αντιμετώπιση της πρόκλησης των δεξιοτήτων.....	3
1.2.	Αναβάθμιση των δεξιοτήτων σε όλα τα επίπεδα και προώθηση της απασχολησιμότητας	4
1.3.	Προσαρμογή των δεξιοτήτων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.....	5
1.4.	Βελτίωση της ικανότητας της Ένωσης για αξιολόγηση, πρόβλεψη και προσαρμογή των δεξιοτήτων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.....	5
2.	Μια πρώτη αξιολόγηση των αναγκών σε δεξιότητες και των αναγκών της αγοράς εργασίας έως το 2020	6
2.1.	Μακροπρόθεσμες τάσεις όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την προσφορά εργατικού δυναμικού	7
2.1.1.	Επέκταση της αγοράς εργασίας, με ολοένα και μεγαλύτερη κυριαρχία του τομέα των υπηρεσιών	7
2.1.2.	Κίνδυνος ελλείψεων εργατικού δυναμικού και ανάγκη αύξησης των ποσοστών απασχόλησης.....	8
2.2.	Τάσεις όσον αφορά τις ανάγκες για δεξιότητες και τα επαγγέλματα	9
2.2.1.	Απαιτήσεις υψηλότερων δεξιοτήτων σε όλα τα επαγγέλματα.....	9
2.2.2.	Αυξημένη δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης και κίνδυνος πώλωσης της αγοράς εργασίας	10
3.	Πρόβλεψη και αντιστοιχισή: η πρωτοβουλία «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας»	13
3.1.	Αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών	13
3.2.	Ενίσχυση της ικανότητας της Ένωσης για έγκαιρη πρόβλεψη.....	14
3.3.	Εμβάθυνση της διεθνούς συνεργασίας	16
3.4.	Ενεργοποίηση των κοινοτικών μέσων	17

1. ΝΕΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ: ΤΟ «ΚΛΕΙΔΙ» ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1.1. Αντιμετώπιση της πρόκλησης των δεξιοτήτων

Η ένταση της χρηματοοικονομικής κρίσης δημιουργεί εξαιρετικά μεγάλη αβεβαιότητα για το βραχυπρόθεσμο μέλλον της παγκόσμιας οικονομίας. Για να εισέλθει η Ευρώπη σε τροχιά ανάκαμψης, είναι πολύ σημαντικό να ενισχυθεί το ανθρώπινο δυναμικό της και η απασχολησιμότητά του μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων του. Αλλά η αναβάθμιση των δεξιοτήτων δεν είναι αρκετή· εξίσου αναγκαία είναι η καλύτερη αντιστοιχία μεταξύ της προσφοράς δεξιοτήτων και των σχετικών αναγκών της αγοράς εργασίας.

Η Επιτροπή, στο πλαίσιο του σχεδίου οικονομικής ανάκαμψης¹ που πρότείνει για να βοηθήσει την Ευρώπη να μετριάσει τις άμεσες συνέπειες της κρίσης και να προετοιμάσει το έδαφος για την οικονομική ανασυγκρότηση, εγκαινίασε μια μείζονα ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την υποστήριξη της απασχόλησης. Σκοπός της πρωτοβουλίας αυτής είναι να προωθήσει την απασχόληση των απολυόμενων εργαζομένων και την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας μέσω μέτρων ενεργοποίησης, επανεκπαίδευσης και αναβάθμισης δεξιοτήτων.

Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων έχει κεφαλαιώδη σημασία για τη βραχυπρόθεσμη ανάκαμψη και την πιο μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και παραγωγικότητα της Ευρώπης, για τις θέσεις εργασίας στην ήπειρό μας και για την ικανότητά της να προσαρμοστεί στην αλλαγή, για τη δικαιοσύνη, για την ισότητα των φύλων και για την κοινωνική συνοχή.

Σε όλη την Ευρώπη, η στροφή προς μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα και η αυξανόμενη σημασία της οικονομίας της γνώσης, και ιδίως η διάδοση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας και των νανοτεχνολογιών, προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες για τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας. Η παγκοσμιοποίηση, η γήρανση του πληθυσμού, η αστικοποίηση και η εξέλιξη των κοινωνικών δομών επιταχύνουν επίσης το ρυθμό των αλλαγών στην αγορά εργασίας και τις απαιτήσεις δεξιοτήτων. Η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και ικανοτήτων για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων ανάκαμψης αποτελεί προτεραιότητα και πρόκληση για την ΕΕ και τις εθνικές δημόσιες αρχές, για τους παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, τις επιχειρήσεις, τους εργαζομένους και τους σπουδαστές.

Η κατάσταση που επικρατεί στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες της ΕΕ όσον αφορά τις δεξιότητες των διαφόρων ομάδων πληθυσμού ή την τομεακή κατανομή της απασχόλησης παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις. Η βελτίωση της παρακολούθησης, της αξιολόγησης, της πρόβλεψης και της αντιστοιχίας των δεξιοτήτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας έχει κρίσιμη σημασία τόσο για να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις της κρίσης στην απασχόληση όσο και για τις μακροπρόθεσμες προοπτικές απασχόλησης του εργατικού δυναμικού της ΕΕ.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2008) 800.

1.2. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων σε όλα τα επίπεδα και προώθηση της απασχολησιμότητας

Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων έχει κρίσιμη σημασία για τη δίκαιη και ισότιμη αντιμετώπιση των πολιτών, διότι τα άτομα με ανεπαρκείς δεξιότητες είναι πιο ευάλωτα στην αγορά εργασίας και ενδέχεται να είναι τα πρώτα που θα πληγούν από την κρίση. Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων δεν είναι απλώς πολυτέλεια για τους εργαζομένους υψηλής ειδίκευσης που απασχολούνται σε τομείς υψηλής τεχνολογίας: είναι ανάγκη για όλους. Οι ενήλικοι χαμηλής ειδίκευσης έχουν επτά φορές λιγότερες πιθανότητες να συμμετάσχουν σε προγράμματα διά βίου μάθησης απ' ό,τι οι ενήλικοι με υψηλό μορφωτικό επίπεδο· επίσης, ελάχιστα πράγματα γίνονται για την αύξηση και την προσαρμογή των δεξιοτήτων του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού. Οι πολιτικές των κρατών μελών στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της απασχόλησης πρέπει να επικεντρωθούν στην αύξηση και την προσαρμογή των δεξιοτήτων και στην παροχή καλύτερων ευκαιριών μάθησης σε όλα τα επίπεδα, ούτως ώστε να δημιουργηθεί ένα εργατικό δυναμικό που να διαθέτει υψηλά προσόντα και να μπορεί να καλύψει τις ανάγκες της οικονομίας. Ομοίως, οι επιχειρήσεις έχουν ιδιαίτερο συμφέρον να επενδύσουν στο ανθρώπινο δυναμικό και να βελτιώσουν τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων τους. Επιπλέον, η ισότητα των φύλων αποτελεί παράγοντα νευραλγικής σημασίας για την κάλυψη των νέων αναγκών σε δεξιότητες.

Η βελτίωση της δικαιοσύνης και της αποδοτικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης της ΕΕ έχει ουσιαστική σημασία για την αποτροπή της σπατάλης των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων της, την αύξηση της απασχολησιμότητας και τη μείωση των ανισοτήτων². Ενώ η αναβάθμιση των δεξιοτήτων συνεπάγεται άμεσες δαπάνες και πρέπει να εξεταστεί σε ένα πλαίσιο οικονομικής βιωσιμότητας, ωστόσο, τα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα ιδιωτικά, δημοσιονομικά και κοινωνικά οφέλη αναμένεται να αντισταθμίσουν τις αρχικές δαπάνες. Το ειδικευμένο εργατικό δυναμικό δεν συμβάλλει απλώς στην παραγωγικότητα: η επένδυση σε καλά σχεδιασμένα συστήματα διά βίου μάθησης μπορεί, κατά μεγάλο μέρος, να αντισταθμίσει το οικονομικό κόστος των ελλείψεων και των ανεπαρκειών δεξιοτήτων. Καθώς η οικονομική ύφεση αυξάνει τις πιέσεις στις δημόσιες και τις ιδιωτικές δαπάνες, δεν είναι η κατάλληλη στιγμή για μείωση των επενδύσεων στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες ή στα ενεργητικά μέτρα προώθησης της απασχόλησης.

Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να παραγάγουν νέες δεξιότητες που να ανταποκρίνονται στη φύση των νέων θέσεων εργασίας που αναμένεται να δημιουργηθούν και να βελτιώνουν την προσαρμοστικότητα και την απασχολησιμότητα των ενηλίκων που ανήκουν ήδη στο εργατικό δυναμικό. Η παροχή προσχολικής και βασικής εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας για όλους, η βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου και η αποτροπή της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου είναι παράγοντες κρίσιμης σημασίας για τον εφοδιασμό των πολιτών με βασικές ικανότητες, περιλαμβανομένων των βασικών δεξιοτήτων και γνώσεων που αποτελούν προϋπόθεση για την περαιτέρω επικαιροποίηση των δεξιοτήτων³.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Αποδοτικότητα και ισότητα στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης», COM(2006) 481 της 8.9.2006.

³ «Ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς σχετικά με τις βασικές ικανότητες για τη διά βίου μάθηση», σύσταση 2006/962/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18.12.2006.

1.3. Προσαρμογή των δεξιοτήτων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας

Για να αντιμετωπιστεί η αύξηση της ανεργίας, πρέπει να ληφθεί μέριμνα για την καλύτερη ανταπόκριση των δεξιοτήτων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και αναγκών της αγοράς εργασίας προκαλεί αυξανόμενη ανησυχία στα περισσότερα κράτη μέλη. Λόγω της ανεπαρκούς πληροφόρησης και των διαρθρωτικών ακαμψιών, δεν παρέχεται στους εργαζομένους και τις επιχειρήσεις το σωστό επίπεδο δεξιοτήτων στους σωστούς τομείς, πράγμα που πλήττει την ανταγωνιστικότητα, ιδίως των μικρότερων επιχειρήσεων. Οι δεξιότητες που παρέχονται από τα πανεπιστήμια και τα συστήματα κατάρτισης της ΕΕ δεν υποστηρίζουν πλήρως μια οικονομία προσανατολισμένη πραγματικά προς την καινοτομία. Οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των νεαρών ανδρών και γυναικών εξακολουθούν να επηρεάζονται από παραδοσιακά στερεότυπα που συνδέονται με το φύλο. Η μείωση των ανισοροπιών που υπάρχουν σε ορισμένους τομείς και επαγγέλματα μεταξύ ανδρών και γυναικών θα μπορούσε να αντιμετωπίσει εν μέρει τις μελλοντικές ελλείψεις δεξιοτήτων, π.χ. στα τεχνικά και διευθυντικά επαγγέλματα⁴.

Η άρση των εμποδίων που παρακωλύουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στην ΕΕ (περιλαμβανομένων των διοικητικών εμποδίων), καθώς επίσης η διαφανέστερη πληροφόρηση για τις τάσεις της αγοράς εργασίας και τις ανάγκες σε δεξιότητες, θα συνέβαλλαν στην προώθηση της επαγγελματικής, τομειακής και γεωγραφικής κινητικότητας και στην καλύτερη αντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων των πολιτών και των ευκαιριών απασχόλησης. Οι περίοδοι κινητικότητας κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (π.χ. μέσω των προγραμμάτων Erasmus και Leonardo) κάνουν τους ανθρώπους πιο πρόθυμους για κινητικότητα αργότερα, κατά την επαγγελματική ζωή τους. Η αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη αναζήτηση εργασίας απαιτεί καλύτερο συντονισμό των διαφόρων τομέων πολιτικής και φορέων της αγοράς εργασίας, και ιδίως των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο τονίζουν ότι η απασχόληση και η γεωγραφική κινητικότητα των εργαζομένων που προέρχονται από τρίτες χώρες μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των προβλημάτων αναντιστοιχίας δεξιοτήτων και να εξασφαλίσουν την αξιοποίηση των δεξιοτήτων τους στο βέλτιστο επίπεδο⁵. Η επιτυχής ενσωμάτωση των μεταναστών και των απογόνων τους έχει μεγάλη σημασία για τις οικονομίες και τις κοινωνίες της ΕΕ.

1.4. Βελτίωση της ικανότητας της Ένωσης για αξιολόγηση, πρόβλεψη και προσαρμογή των δεξιοτήτων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας

Η καλύτερη παρακολούθηση και πρόβλεψη των αναγκών της αγοράς εργασίας και των αναγκών σε δεξιότητες είναι απαραίτητη για την υποβοήθηση της επιστροφής των ατόμων στην αγορά εργασίας, για τη διευκόλυνση της αντιστοιχίας των

⁴ Έκθεση 2009 της Επιτροπής σχετικά με την ισότητα μεταξύ των ανδρών και των γυναικών (θα δημοσιευθεί προσεχώς). Ανακοίνωση της Επιτροπής «Για την προαγωγή της πλήρους συμμετοχής των νέων στην εκπαίδευση, την απασχόληση και την κοινωνία» COM(2007) 498 της 4.9.2007.

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Μια κοινή μεταναστευτική πολιτική για την Ευρώπη», COM(2008) 359 της 17.6.2008.

δεξιοτήτων με τις υπάρχουσες κενές θέσεις εργασίας και για το σωστό προσανατολισμό των προσπαθειών απόκτησης δεξιοτήτων, ούτως ώστε να βελτιωθούν οι μακροπρόθεσμες προοπτικές απασχόλησης του κάθε πολίτη. Η ουσιαστική βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών και της Ένωσης να προβλέπουν έγκαιρα και να συνδυάζουν τις μελλοντικές δεξιότητες με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας αποτελεί προϋπόθεση για το σχεδιασμό αποτελεσματικών πολιτικών απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης και για την πραγματοποίηση σωστών ατομικών επιλογών σταδιοδρομίας. Η αύξηση της ικανότητας αυτής μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στη χάραξη και την επιτυχή εφαρμογή ολοκληρωμένων πολιτικών ευελιξίας με ασφάλεια στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ανάπτυξη και απασχόληση, όπως τονίζεται από την Αποστολή της ΕΕ για την ευελιξία με ασφάλεια⁶.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε το Μάρτιο του 2008 ότι η επένδυση στον άνθρωπο και ο εκσυγχρονισμός των αγορών εργασίας είναι ένας από τους τέσσερις τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής της Λισαβόνας και κάλεσε την Επιτροπή «να υποβάλει συνολική εκτίμηση των μελλοντικών αναγκών όσον αφορά τις δεξιότητες στην Ευρώπη έως το 2020, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις των τεχνολογικών αλλαγών και της γήρανσης του πληθυσμού, και να προτείνει μέτρα για την προληπτική αντιμετώπιση των μελλοντικών αναγκών».

Ανταποκρινόμενη στην εντολή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η Επιτροπή παρουσιάζει στο κεφάλαιο 2 της παρούσας ανακοίνωσης μια πρώτη αξιολόγηση των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες έως το 2020. Αλλά αυτή η ανάλυση δεν μπορεί να είναι μια εφάπαξ διαδικασία. Πρέπει να συνοδεύεται από μια συνεχή, στρατηγική προσπάθεια, διότι, καθώς αυξάνεται η δυνατότητα διαφόρων νέων τομέων να συμβάλουν στην ανάπτυξη και στη δημιουργία θέσεων εργασίας, οι αξιολογήσεις πρέπει να επικαιροποιούνται τακτικά, για να ενσωματώνουν αυτές τις νέες εξελίξεις.

Ως εκ τούτου, το κεφάλαιο 3 προτείνει τρόπους για τη βαθμιαία βελτίωση των ικανοτήτων και εντάσσει την αξιολόγηση των αναγκών σε δεξιότητες και των αναγκών της αγοράς εργασίας στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Παράλληλα με την πρωτοβουλία αυτή, η Επιτροπή προτείνει επίσης ένα επικαιροποιημένο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ούτως ώστε να υποστηριχθούν τα κράτη μέλη στην προσπάθεια βελτίωσης των επιπέδων δεξιοτήτων μέσω της διά βίου μάθησης.

2. ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΕ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΩΣ ΤΟ 2020

Η απρόβλεπτη χρηματοοικονομική κρίση του δεύτερου εξαμήνου του 2008 καταδεικνύει τους περιορισμούς στους οποίους υπόκειται κάθε διαδικασία προβλέψεων. Πολλές από τις δεξιότητες και τις θέσεις εργασίας που θα φαίνονται αυτονόητες για τους ευρωπαίους πολίτες το 2020 —π.χ. εξαιτίας των αλλαγών στη χρήση των «καθαρών» τεχνολογιών— δεν μπορούμε καν να τις φανταστούμε

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Για τη θέσπιση κοινών αρχών όσον αφορά την ευελιξία με ασφάλεια», COM(2007) 359 της 27.6.2007. Έκθεση της «Αποστολής για την ευελιξία με ασφάλεια» στο Συμβούλιο, Δεκέμβριος 2008.

σήμερα. Αλλά ενώ μια πρόβλεψη δεν μπορεί να παράσχει ακριβή εικόνα του μέλλοντος, μπορεί να δώσει μια ένδειξη των γενικών τάσεων και να τονίσει την ανάγκη για πολιτικές απαντήσεις⁷.

Από την αξιολόγηση της Επιτροπής προκύπτουν τρία βασικά συμπεράσματα: πρώτον, υπάρχουν μεσομακροπρόθεσμα μεγάλες δυνατότητες δημιουργίας θέσεων απασχόλησης στην Ευρώπη —τόσο για νέες θέσεις εργασίας όσο και για θέσεις αντικατάστασης. Δεύτερον, οι απαιτήσεις για δεξιότητες, ικανότητες και προσόντα θα αυξηθούν σημαντικά και σε όλα τα είδη και επίπεδα επαγγελμάτων. Τρίτον, υπάρχει ανάγκη να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμα καλύτερη αντιστοιχία μεταξύ προσφοράς δεξιοτήτων και σχετικής ζήτησης στην αγορά εργασίας.

Αυτή η πρώτη αξιολόγηση βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε μια διεξοδική πρόβλεψη των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες, την οποία πραγματοποίησε τον Ιούνιο του 2008 το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop)⁸. Περισσότερες λεπτομέρειες, ανάλυση της μεθοδολογίας και περιγραφή των προβλέψεων των κρατών μελών υπάρχουν στο έγγραφο εργασίας του προσωπικού της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση.

2.1. Μακροπρόθεσμες τάσεις όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την προσφορά εργατικού δυναμικού

2.1.1. Επέκταση της αγοράς εργασίας, με ολοένα και μεγαλύτερη κυριαρχία του τομέα των υπηρεσιών

Σύμφωνα με την ανάλυση του Cedefop, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν στην ΕΕ-25, κατά τη διάρκεια της περιόδου από το 2006 ως το 2020, περίπου 100 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας⁹. Επιπλέον της δημιουργίας 19,6 εκατομμυρίων πρόσθετων θέσεων εργασίας, θα μπορούσαν να υπάρξουν άλλα 80,4 εκατομμύρια θέσεις που θα αντικαταστήσουν τις θέσεις που κατείχαν εργαζόμενοι οι οποίοι συνταξιοδοτούνται ή αποσύρονται από την αγορά εργασίας.

Η αργή αλλά σταθερή μετατόπιση που παρατηρείται στην τομεακή κατανομή της απασχόλησης στην ΕΕ από τη γεωργία και τις παραδοσιακές μεταποιητικές βιομηχανίες προς τις υπηρεσίες είναι πιθανό να συνεχιστεί, παρά την πρόσφατη μείωση. Το 2020 σχεδόν τα τρία τέταρτα των θέσεων εργασίας θα είναι στις υπηρεσίες.

Η δημιουργία θέσεων εργασίας στον τομέα των υπηρεσιών θα είναι πιθανώς αυξημένη έως το 2020, ειδικά στις επιχειρηματικές υπηρεσίες. Ο πρωτογενής τομέας ενδέχεται να χάσει 2,9 εκατομμύρια θέσεις εργασίας, ενώ ο τομέας των κατασκευών αναμένεται να παρουσιάσει τάσεις σταθεροποίησης. Στον μεταποιητικό τομέα αναμένεται να υπάρξει καθαρή απώλεια 800.000 θέσεων εργασίας παρά την αύξηση των θέσεων στον μηχανολογικό τομέα· ωστόσο, λαμβανομένου υπόψη του αντικτύπου της ισχυρής ζήτησης για θέσεις αντικατάστασης, πιστεύεται ότι θα

⁷ Σχετικά με τους περιορισμούς και τη μεθοδολογία των προβλέψεων, βλ. το έγγραφο εργασίας του προσωπικού της Επιτροπής (SWD).

⁸ Cedefop, *Ανάγκες σε δεξιότητες στην Ευρώπη του 2020*, Λουξεμβούργο, 2008.

⁹ Αυτή η προκαταρκτική εκτίμηση δεν περιλαμβάνει τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Οι χώρες αυτές θα περιληφθούν στην πρώτη επικαιροποίηση των σχετικών προβολών.

εξακολουθήσει να υπάρχει σημαντικός αριθμός νέων θέσεων εργασίας στον μεταποιητικό τομέα, ο οποίος, κατά συνέπεια, θα παραμείνει τομέας καίριας σημασίας για τις οικονομίες των χωρών της ΕΕ.

Σε πιο βραχυπρόθεσμη προοπτική μπορεί να γίνει λεπτομερέστερη πρόβλεψη των τάσεων στον τομέα των υπηρεσιών. Μέχρι το 2015 τις καλύτερες προοπτικές δημιουργίας θέσεων εργασίας αναμένεται να παρουσιάσουν οι εξής τομείς: επιχειρηματικές υπηρεσίες (π.χ. τεχνολογία της πληροφορίας, ασφάλειες ή παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών), υγειονομική περίθαλψη και κοινωνική εργασία, διανομή, προσωπικές υπηρεσίες, ξενοδοχεία και υπηρεσίες εστίασης και, σε μικρότερο βαθμό, εκπαίδευση (σχήμα 1). Οι προοπτικές του τομέα των επιχειρηματικών υπηρεσιών και άλλων τομέων ίσως χρειαστεί να αναπροσαρμοστούν σε συνάρτηση με τις συνέπειες της χρηματοοικονομικής κρίσης.

Η μετάβαση προς μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα θα ασκήσει επίσης σημαντική επίδραση στην απασχόληση, ιδίως στους τομείς της ενέργειας, της επεξεργασίας ύδατος και αποβλήτων, των κατασκευών, των μεταφορών, της βιομηχανίας, της γεωργίας και της δασοκομίας. Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ), η παγκόσμια αγορά οικολογικών υπηρεσιών και προϊόντων αναμένεται να διπλασιαστεί και να φτάσει τα 2.740 δισεκατομμύρια δολάρια το 2020¹⁰.

2.1.2. *Κίνδυνος ελλείψεων εργατικού δυναμικού και ανάγκη αύξησης των ποσοστών απασχόλησης*

Οι δημογραφικές εξελίξεις θα ασκήσουν σημαντική επίδραση στην προσφορά εργατικού δυναμικού, αν και για αρκετά χρόνια το φαινόμενο αυτό θα αντισταθμιστεί εν μέρει από την αύξηση των ποσοστών του ενεργού πληθυσμού¹¹. Η Eurostat υπολογίζει ότι ο ενεργός πληθυσμός της ΕΕ (15-64 έτη) θα κορυφωθεί το 2012 και στη συνέχεια θα αρχίσει να συρρικνώνεται, καθώς οι εργαζόμενοι της γενιάς του «baby-boom» θα συνταξιοδοτούνται. Καθώς το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών και των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας θα εξακολουθήσει να ενισχύεται, αναμένεται ότι έως το 2020 το ενεργό εργατικό δυναμικό θα εξακολουθήσει να αυξάνεται με βραδείς ρυθμούς. Στη συνέχεια, το «φαινόμενο της γήρανσης» θα ξεπεράσει την αύξηση των ποσοστών συμμετοχής, με συνέπεια μια μικρή αλλά συνεχή πτώση της συνολικής προσφοράς εργατικού δυναμικού στην ΕΕ. Αυτό θα επηρεάσει τα κράτη μέλη με διάφορους τρόπους.

Τα μεταναστευτικά ρεύματα θα μπορούσαν ίσως να αντισταθμίσουν εν μέρει τη μείωση του ποσοστού γεννήσεων, αλλά δεν θα λύσουν το δημογραφικό έλλειμμα — ιδίως επειδή μακροπρόθεσμα οι μεταναστευτικοί πληθυσμοί τείνουν να υιοθετήσουν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά της χώρας στην οποία διαμένουν. Συνεπώς, είναι πολύ πιθανόν οι ποιοτικές αναντιστοιχίες στην αγορά εργασίας της ΕΕ να επιδεινωθούν από ποσοτικές ελλείψεις: η ταύτιση των αναγκών σε δεξιότητες με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας θα έχει ουσιώδη σημασία για την αποτελεσματική χρήση του ανθρώπινου δυναμικού.

¹⁰ ΔΟΕ, Green jobs: facts and figures, 2008.

¹¹ Βλ. πρώτη έκθεση της Επιτροπής για τις δημογραφικές εξελίξεις, SEC(2007) 638 της 11.5.2007.

2.2. Τάσεις όσον αφορά τις ανάγκες για δεξιότητες και τα επαγγέλματα

2.2.1. Απαιτήσεις υψηλότερων δεξιοτήτων σε όλα τα επαγγέλματα

Αρκετοί αλληλένδετοι παράγοντες θα τονώσουν τη ζήτηση για καλύτερες και προσαρμοσμένες δεξιότητες: παγκοσμιοποίηση και αύξηση του διεθνούς εμπορίου· στροφή προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα· εφαρμογή τεχνολογιών, και ιδίως τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας· και αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας, που με τη σειρά τους αποτελούν εν μέρει συνέπεια των τεχνολογικών αλλαγών και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων¹².

Κατά την επόμενη δεκαετία θα αυξηθεί η ζήτηση για ευπροσάρμοστο και υψηλής ειδίκευσης εργατικό δυναμικό καθώς και για θέσεις εργασίας που θα απαιτούν σε μεγαλύτερο βαθμό την κατοχή συγκεκριμένων δεξιοτήτων. Η γενική ανοδική τάση στη ζήτηση δεξιοτήτων μπορεί να διαπιστωθεί με την εξέταση των απαιτούμενων επιπέδων εκπαίδευσης, αν και από τα επίπεδα αυτά μόνο κατά προσέγγιση μπορούν να συναχθούν συμπεράσματα για τα επίπεδα δεξιοτήτων.

Στην ΕΕ-25, μεταξύ 2006 και 2020, το ποσοστό των θέσεων εργασίας που απαιτούν υψηλό μορφωτικό επίπεδο αναμένεται να αυξηθεί από 25,1% σε 31,3% του συνόλου· οι θέσεις εργασίας που απαιτούν μέσα προσόντα θα αυξηθούν επίσης ελαφρώς, από 48,3% σε 50,1%. Συνολικά αναμένεται να δημιουργηθούν, αντιστοίχως, 38,8 και 52,4 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας υψηλού και μέσου επιπέδου. Συγχρόνως, το ποσοστό των θέσεων εργασίας για τις οποίες θα αρκεί χαμηλό μορφωτικό επίπεδο αναμένεται να μειωθεί από 26,2% σε 18,5%, παρά την αναμενόμενη δημιουργία 10 εκατομμυρίων νέων θέσεων εργασίας (σχήμα 2).

Οι περισσότερες θέσεις εργασίας στα μη χειρωνακτικά ειδικευμένα επαγγέλματα θα απαιτούν εργαζομένους υψηλής ειδίκευσης· οι εργαζόμενοι με μέσο μορφωτικό επίπεδο θα ασκούν ολοένα και περισσότερο ειδικευμένα επαγγέλματα. Καθώς τα γενικά επίπεδα εκπαίδευσης αυξάνουν ταχύτερα από τις αλλαγές στην αγορά εργασίας, μόνο οι μισές θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης θα κατέχονται από εργαζομένους χαμηλού μορφωτικού επιπέδου (σχήμα 3).

Στον τομέα των υπηρεσιών υπάρχει σαφής τάση για διεύρυνση των απαιτούμενων δεξιοτήτων σε όλα τα επαγγελματικά επίπεδα για εκτέλεση μη συνήθων καθηκόντων. Για παράδειγμα, οι επαγγελματίες των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας πρέπει να αποκτήσουν δεξιότητες στους τομείς του μάρκετινγκ και του μανάτζμεντ· οι εργαζόμενοι του τομέα των υπηρεσιών πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες που αφορούν τις σχέσεις με τους πελάτες καθώς και δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού. Σε πολλούς τομείς έντασης γνώσης, χρειάζονται τόσο διαχειριστικές δεξιότητες όσο και επιστημονικές γνώσεις. Στους τομείς της κοινωνικής μέριμνας και της εκπαίδευσης, χρειάζεται περαιτέρω αναβάθμιση δεξιοτήτων ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα των υπηρεσιών.

Η εξέλιξη αυτή αντανακλά την αυξανόμενη ζήτηση των εργοδοτών για εγκάρσιες βασικές ικανότητες, όπως η επίλυση προβλημάτων και οι αναλυτικές δεξιότητες, οι

¹² SWD, σελίδα 18.

«αυτοδιαχειριστικές» και επικοινωνιακές δεξιότητες, οι γλωσσικές δεξιότητες και, γενικότερα, για «μη συνήθεις δεξιότητες».

2.2.2. *Αυξημένη δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης και κίνδυνος πόλωσης της αγοράς εργασίας*

Οι προβολές σχετικά με την καθαρή δημιουργία θέσεων απασχόλησης δείχνουν πόλωση της ανάπτυξης της απασχόλησης μεταξύ των διαφόρων επαγγελμάτων, με ισχυρή τάση υπέρ των θέσεων υψηλής ειδίκευσης. Μέχρι το 2020 θα μπορούσαν να δημιουργηθούν στην ΕΕ-25 17,7 εκατομμύρια πρόσθετες θέσεις εργασίας σε μη χειρωνακτικά επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης, όπως διοικητικά στελέχη, στελέχη μάρκετινγκ, στελέχη εφοδιαστικής και πωλήσεων, χειριστές συστημάτων τεχνολογίας της πληροφορίας, εκπαιδευτικοί και τεχνικοί. Συγχρόνως, οι προβλέψεις δείχνουν χαμηλές ή ακόμη και αρνητικές προοπτικές δημιουργίας θέσεων εργασίας για μερικά ειδικευμένα επαγγέλματα, αλλά επίσης σημαντική καθαρή δημιουργία ανειδίκευτων θέσεων εργασίας (5 εκατομμύρια), ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών — π.χ. προσωπικό ασφάλειας, οικιακοί βοηθοί, ταμίες ή εργαζόμενοι στον τομέα της καθαριότητας (σχήμα 4).

Οι νέες τεχνολογίες και οι εξελίξεις στην οργάνωση της εργασίας φαίνεται να οδηγούν σε σημαντική ανάπτυξη της απασχόλησης στα άκρα του φάσματος απασχόλησης (ιδίως στο υψηλότερο επίπεδο). Οι νέες τεχνολογίες δεν μπορούν να αντικαταστήσουν ούτε τα «μη συνήθη» καθήκοντα που χαρακτηρίζουν τα επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης (π.χ. εργασίες γνώσεων και επικοινωνίας), ούτε τις θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης, ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών (π.χ. φροντίδα ατόμων ή οδήγηση φορτηγών). Ωστόσο, οι συνήθεις εργασίες μέσης ειδίκευσης και οι επαναλαμβανόμενες εργασίες μπορούν να αντικατασταθούν από συστήματα αυτοματοποίησης και μηχανοργάνωσης ή να ανατεθούν σε εξωτερικούς συνεργάτες.

Η πόλωση αυτή είναι αισθητή σε ορισμένα κράτη μέλη. Ωστόσο, δεν είναι απόλυτη κατάσταση, καθώς η τάση για πόλωση όσον αφορά την καθαρή δημιουργία θέσεων εργασίας αναμένεται να αντισταθμιστεί σε μεγάλο βαθμό από την υψηλή ζήτηση θέσεων αντικατάστασης για εργαζόμενους μέσης ειδίκευσης, μολονότι η ζήτηση για θέσεις αντικατάστασης θα εντείνει επίσης την ανοδική τάση όσον αφορά τη ζήτηση δεξιοτήτων.

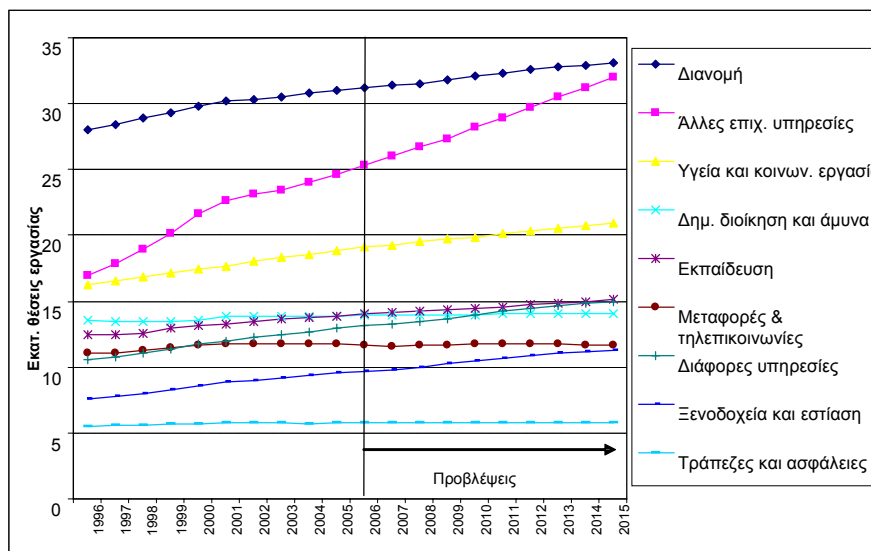
Μετατοπίσεις αυτού του είδους στη ζήτηση εργατικού δυναμικού προκαλούν ήδη ανησυχίες για διαφορές αμοιβών μεταξύ των διαφόρων θέσεων εργασίας. Η τάση όσον αφορά τα μερίδια του εισοδήματος από την εργασία στην ΕΕ από το 1980 και μετά είναι σαφώς ανοδική για τους εργαζόμενους υψηλής ειδίκευσης και καθοδική για τους εργαζόμενους χαμηλής ειδίκευσης, ενώ τα επίπεδα αμοιβών των εργαζόμενων χαμηλής και μέσης ειδίκευσης τείνουν να συγκλίνουν¹³.

Στον τομέα των υπηρεσιών οι θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης περιλαμβάνουν ολοένα και περισσότερο πιο απαιτητικά μη συνήθη καθήκοντα. Ωστόσο, σε μισθολογικό επίπεδο, η οικονομική αναγνώριση των νέων ικανοτήτων και προσόντων που απαιτούνται για τις εν λόγω θέσεις εργασίας είναι ακόμη χαμηλή. Το στοιχείο αυτό επηρεάζει επίσης την ανισότητα μεταξύ των δύο φύλων, δεδομένου

¹³ SWD, σελίδα 30.

ότι οι γυναίκες, και ιδίως οι διακινούμενες, κατέχουν δυσανάλογα μεγάλο αριθμό θέσεων εργασίας του τομέα των υπηρεσιών¹⁴.

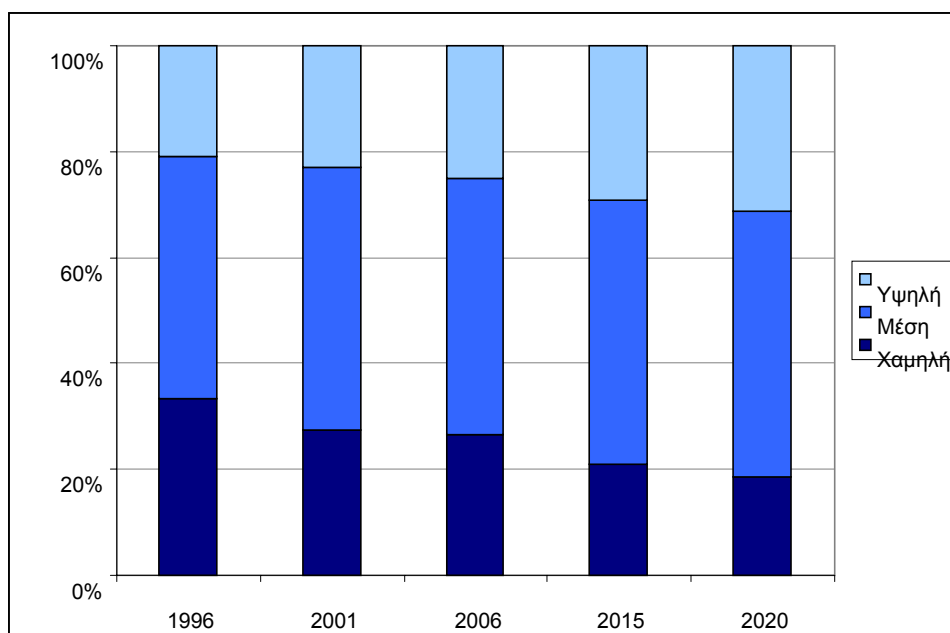
Σχήμα 1. Τάσεις όσον αφορά τα επίπεδα απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών μέχρι το 2015, ΕΕ-25

Πηγή: Cedefop, 2008

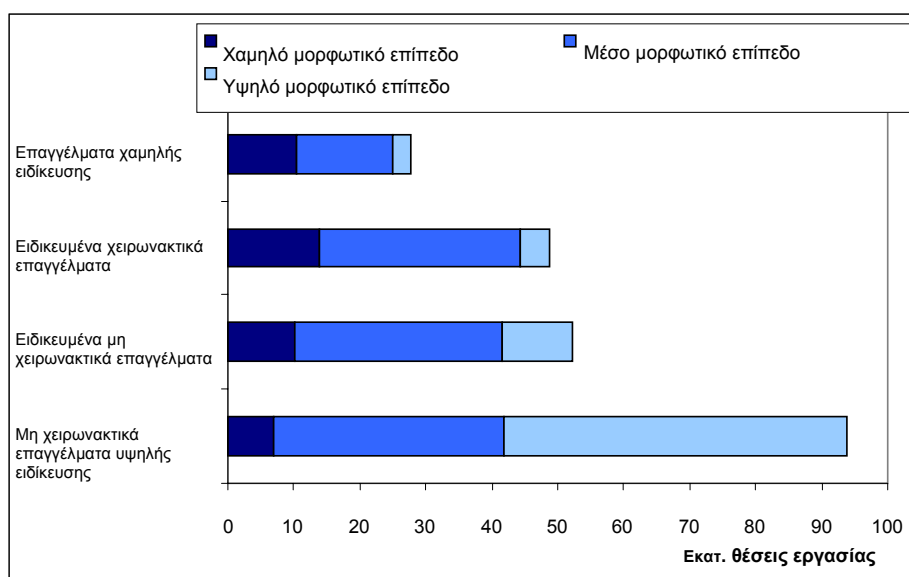
Σχήμα 2. Προηγούμενη και μελλοντική διάρθρωση των θέσεων εργασίας κατά μορφωτικό επίπεδο, ΕΕ-25

¹⁴ SWD, σελίδα 31.

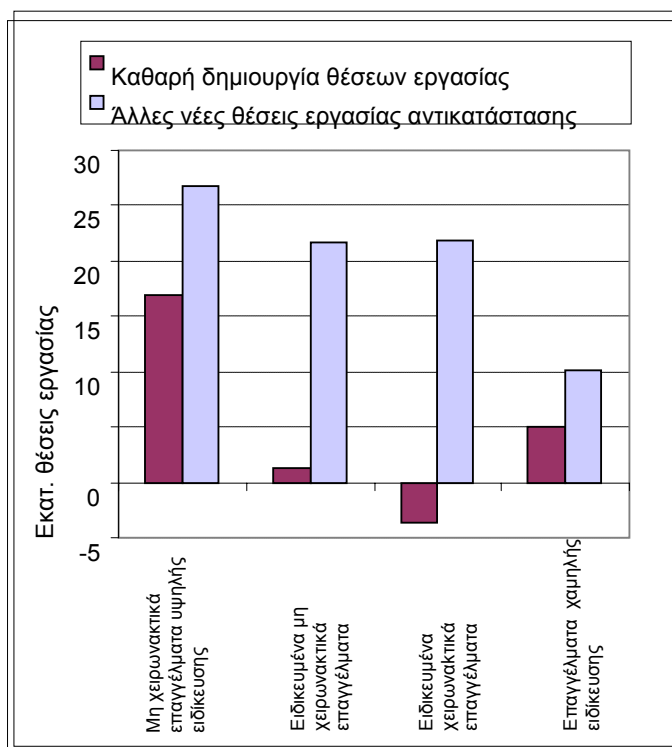
Πηγή: Cedefop, 2008

Σχήμα 3. Προβλεπόμενα επίπεδα απασχόλησης το 2020, κατά ευρείες κατηγορίες επαγγελματιών και μορφωτικό επίπεδο, ΕΕ-25

Πηγή: Cedefop, 2008

Σχήμα 4. Νέες θέσεις εργασίας μεταξύ 2006 και 2020 κατά ευρείες κατηγορίες επαγγελματιών, ΕΕ-25

Πηγή: Cedefop (2008).

3. ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ: Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ «ΝΕΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»

Για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προκλήσεων που περιγράφηκαν, είναι εξαιρετικά σημαντικό να προωθηθεί η παροχή αναλυτικότερων πληροφοριών για τις μελλοντικές απαιτήσεις της Ένωσης σε δεξιότητες και θέσεις εργασίας και να διευκολυνθεί η αντιστοίχιση μεταξύ τους και η έγκαιρη πραγματοποίηση σχετικών προβλέψεων. Τοποθετεί στο επίκεντρο της στρατηγικής της ΕΕ για την ανάπτυξη και την απασχόληση την ανάγκη να αναβαθμιστούν οι δεξιότητες του πληθυσμού της ΕΕ και να εξασφαλιστεί η καλύτερη ανταπόκριση των δεξιοτήτων αυτών στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν οι άμεσες εργασιακές και κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης και να υποστηριχθεί μακροπρόθεσμα η ανταγωνιστικότητα και η δικαιοσύνη στην Ένωση. Στηριζόμενη στους υπάρχοντες προϋπολογισμούς και προγράμματα της ΕΕ, η πρωτοβουλία χωρίζεται σε τέσσερα σκέλη.

3.1. Αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών

Οι δημόσιες αρχές σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, οι επιχειρήσεις, οι κοινωνικοί εταίροι, οι πάροχοι υπηρεσιών εκπαίδευσης και τα μεμονωμένα άτομα θα ωφεληθούν από την τακτική παροχή πληροφοριών για τις βραχυπρόθεσμες αλλαγές στην αγορά εργασίας της ΕΕ, για τις κενές θέσεις εργασίας που υπάρχουν σε ολόκληρη την ΕΕ και για τις προβολές σχετικά με τις απαιτήσεις δεξιοτήτων. Η Επιτροπή, για να προωθήσει την επαγγελματική και γεωγραφική κινητικότητα:

- θα δημιουργήσει από το 2009 ένα «Παρατηρητήριο για την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας», με περιοδικές, ενημερωμένες πληροφορίες για τις βραχυπρόθεσμες τάσεις της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας. Το Παρατηρητήριο θα συλλέγει, θα αναλύει και θα διαδίδει στοιχεία για τις κενές θέσεις εργασίας και για τα εγγεγραμμένα άτομα που αναζητούν εργασία μέσω του δικτύου δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης της ΕΕ και, έγκαιρα, από ευρύτερες πηγές όπως τομείς, επιχειρήσεις και γραφεία προσλήψεων·
- θα αναπτύξει από το 2009 ένα τυποποιημένο πολύγλωσσο λεξικό των επαγγελμάτων και των δεξιοτήτων, για να βελτιώσει την ποιότητα και τη διαφάνεια των πληροφοριών για τις κενές θέσεις εργασίας και για να βελτιώσει τη συσχέτιση μεταξύ των ατόμων που αναζητούν εργασία και των διαθέσιμων κενών θέσεων·
- θα δημιουργήσει το 2009 το «Match and Map», μια φιλική προς το χρήστη, διαφανή ηλεκτρονική υπηρεσία για τους πολίτες, που θα παρέχει ποιοτικές πληροφορίες για τα επαγγέλματα, τις δεξιότητες και τις ευκαιρίες μάθησης και κατάρτισης σε όλη την ΕΕ. Στο πλαίσιο του EURES, και σε σύνδεση με τις πύλες PLOTEUS και EURAXESS¹⁵, η υπηρεσία αυτή θα παρέχει, σε κοινοτικό επίπεδο, σαφή γεωγραφική «χαρτογράφηση» των προσφορών εργασίας που ταιριάζουν με τα χαρακτηριστικά του κάθε χρήστη, ανατροφοδότηση σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι θέσεις εργασίας και οι δεξιότητες δεν ταιριάζουν και πληροφορίες για ευκαιρίες μάθησης.

3.2. Ενίσχυση της ικανότητας της Ένωσης για έγκαιρη πρόβλεψη

Τα περισσότερα κράτη μέλη αναπτύσσουν ήδη εργαλεία έγκαιρης πρόβλεψης¹⁶. Ωστόσο, αυτές οι πρωτοβουλίες ποικίλλουν σημαντικά από πλευράς εμβέλειας και μεθοδολογίας και πρέπει να ενταχθούν σε ένα συντονισμένο πλαίσιο. Για το σκοπό αυτό πρέπει να χρησιμοποιηθούν οι πόροι και η πείρα του Cedefop και του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας. Η Επιτροπή:

- θα καθιερώσει μια τακτική, συστηματική αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης προσφοράς και ζήτησης στις αγορές εργασίας της ΕΕ μέχρι το 2020, που θα κατανέμεται ανά τομείς, επαγγέλματα, επίπεδα προσόντων και χώρες. Κάθε δύο χρόνια, με αφετηρία το 2010, θα δημοσιεύονται επικαιροποιημένες προβολές, μαζί με έγκαιρες ad hoc προειδοποιήσεις για πιθανές ανισορροπίες στην αγορά εργασίας·

¹⁵ Η EURES, η δικτυακή πύλη για τις ευρωπαϊκές υπηρεσίες απασχόλησης, (<http://eures.europa.eu>), περιλαμβάνει σήμερα 1,2 εκατομμύρια κενές θέσεις εργασίας, πάνω από 300.000 βιογραφικά σημειώματα και 17.700 εγγεγραμμένους εργοδότες. Παρέχει επίσης πληροφορίες που χρειάζονται για την επαγγελματική κινητικότητα στην Ευρώπη. Η PLOTEUS, η δικτυακή πύλη για τις ευκαιρίες μάθησης σε όλο τον ευρωπαϊκό χώρο, (<http://ec.europa.eu/ploteus/>), δέχεται πάνω από 800.000 επισκέψεις ετησίως. Ο EURAXESS, ο ιστότοπος του δικτύου διακινούμενων ερευνητών, περιλαμβάνει μια δικτυακή πύλη για τις θέσεις εργασίας (<http://ec.europa.eu/euraxess/jobs>), ειδικά αφιερωμένη στους εργοδότες και τους εργαζομένους με ερευνητικό προφίλ· δημοσιεύει 5.000 κενές θέσεις ετησίως.

¹⁶ Για συνολική επισκόπηση των εθνικών πρωτοβουλιών, βλ. SWD, κεφάλαιο 3.

- θα αυξήσει τις μεθοδολογικές και αναλυτικές ικανότητες, καθώς και τις ικανότητες αμοιβαίας μάθησης της ΕΕ, για την πραγματοποίηση έγκαιρων προβλέψεων σχετικά με τις δεξιότητες και τις θέσεις εργασίας. Από το 2009 η Επιτροπή θα συγκεντρώσει τις προσπάθειες που καταβάλλονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων PROGRESS και διά βίου μάθησης, για να αναπτύξει νέους τρόπους μέτρησης των ικανοτήτων.
- θα αυξήσει την ικανότητα της ΕΕ να αξιολογεί τις συνέπειες που θα έχει στην απασχόληση η μετάβαση σε μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα.

Οι επιχειρήσεις θα κληθούν να διαδραματίσουν νευραλγικό ρόλο στην αξιολόγηση των αναγκών σε δεξιότητες και πρέπει να συμμετάσχουν δραστήρια σ' αυτή την πρωτοβουλία. Η Επιτροπή:

- θα προωθήσει το διάλογο μεταξύ επιχειρήσεων και παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, με σκοπό την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων για την αντιμετώπιση των μεσοπρόθεσμων αναγκών σε δεξιότητες, και θα παράσχει στοιχεία σχετικά με τις προσδοκίες των εργοδοτών από τους φοιτητές και τους πτυχιούχους μέσω ποιοτικών διερευνητικών μελετών όπως το σχέδιο «Συντονισμός των εκπαιδευτικών δομών στην Ευρώπη».
- θα ενισχύσει τις γνώσεις των επιχειρήσεων, την ενημέρωσή τους και τη συμμετοχή τους στη διαδικασία πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες μέσω ενός εργαλείου διερεύνησης των αναγκών των εργοδοτών και μέσω ποιοτικών μελετών για τις ανάγκες των επιχειρήσεων, και ιδίως των ΜΜΕ, σε δεξιότητες.
- θα υποστηρίξει τις «πλατφόρμες» επιχειρήσεων, παρόχων εκπαιδευτικών υπηρεσιών και ειδικών σε θέματα προσλήψεων για τον από κοινού σχεδιασμό στοχοθετημένων εκπαιδευτικών μαθημάτων και την οργάνωση μιας ετήσιας εκδήλωσης με θέμα τη «Σύμπραξη για τις δεξιότητες και την απασχόληση», με στόχο την προβολή των πιο καινοτόμων συμπράξεων αντιστοίχισης της προσφοράς με τη ζήτηση δεξιοτήτων.

Το τομεακό επίπεδο έχει ιδιαίτερα μεγάλη σημασία για το ζήτημα της προσαρμογής στην αλλαγή. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα όργανα της ΕΕ, τους κοινωνικούς εταίρους και τις κοινοτικές υπηρεσίες Eurofound και Cedefop, έχει ήδη αναπτύξει μια διατομεακή μεθοδολογία για την έγκαιρη πρόβλεψη των αναγκών των διαφόρων τομέων σε δεξιότητες, μεθοδολογία η οποία διατυπώνει σενάρια για την εξέλιξη των τομέων και τον αντίκτυπο στα επαγγέλματα και την απασχόληση. Η Επιτροπή:

- θα προβεί σε ανάλυση των απαιτούμενων δεξιοτήτων και των αναγκών της αγοράς εργασίας σε βασικούς τομείς. Στα μέσα του 2009 θα είναι διαθέσιμα τα συνολικά αποτελέσματα για 16 τομείς, που καλύπτουν το 75% των συνολικών θέσεων εργασίας του ιδιωτικού τομέα της ΕΕ, και έτσι θα σχηματιστεί πλήρης εικόνα για τη ζήτηση εργατικού δυναμικού και για τις συνέπειές της από πλευράς αναδιαρθρώσεων.

- θα συζητήσει με τους παράγοντες του τομέα, και ιδίως με τις υπάρχουσες τομεακές επιτροπές κοινωνικού διαλόγου, τη δυνατότητα σύστασης «τομεακών συμβουλίων για την απασχόληση και τις δεξιότητες» σε επίπεδο ΕΕ, με στόχο τη συγκέντρωση των πληροφοριών που υπάρχουν στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες και τη χάραξη σχετικών κατευθύνσεων και προσανατολισμών εκπορευόμενων από τους εμπλεκόμενους παράγοντες και από τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η Επιτροπή, για να αξιοποιήσει την πείρα των κρατών μελών, των επιχειρήσεων και των κοινωνικών εταίρων, των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, των πανεπιστημιακών παραγόντων και των διεθνών ιδρυμάτων, θα δημιουργήσει μια μικρή ομάδα εμπειρογνομόνων που θα υποστηρίζουν την πρωτοβουλία «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας». Κατά τη διάρκεια ενός έτους, η ομάδα θα παρέχει πείρα και συμβουλές για θέματα αναλύσεων, κοινών μεθοδολογιών και πολιτικών απαντήσεων.

3.3. Εμβάθυνση της διεθνούς συνεργασίας

Η οικονομία της ΕΕ και οι άλλες οικονομίες επηρεάζονται από τις παγκόσμιες τάσεις και προκλήσεις, οι οποίες με τη σειρά τους ασκούν άμεση επίδραση στις αγορές εργασίας της ΕΕ. Ο πολιτικός διάλογος και η ανταλλαγή εμπειριών με τους εταίρους μας σε παγκόσμιο επίπεδο μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων του σήμερα και του αύριο. Πέραν της τρέχουσας συνεργασίας με τις 46 χώρες-μέλη της διαδικασίας της Μπολόνιας για τη μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η Επιτροπή θα εντείνει τη συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς φορείς. Ειδικότερα, η Επιτροπή:

- θα συμμετάσχει δραστήρια στο νέο πρόγραμμα του ΟΟΣΑ για την αξιολόγηση των ικανοτήτων των ενηλίκων (PIAAC), παράλληλα με τα τρέχοντα προγράμματα PISA και AHELO, που αφορούν την αξιολόγηση των επιδόσεων των μαθητών και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με τον ΟΟΣΑ στην ανάπτυξη ποιοτικών μελετών για την εξέλιξη της ζήτησης δεξιοτήτων και την κατάρτιση δεικτών για τις σχετικές αναντιστοιχίες·
- θα συνεργαστεί με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας, ιδίως με στόχο την ανάπτυξη μιας πλατφόρμας ανταλλαγής γνώσεων και την αξιολόγηση του παγκόσμιου αντικτύπου της κλιματικής αλλαγής στις δεξιότητες και τις θέσεις εργασίας·
- θα ενισχύσει τους εν εξελίξει διμερείς διαλόγους με τρίτες χώρες, ιδιαίτερα με την Κίνα, την Ινδία, τις ΗΠΑ και τον Καναδά, με στόχο την ανάπτυξη κοινών σχεδίων έρευνας και συνεργασίας σε θέματα προβλέψεων και μεθοδολογίας·
- θα αναπτύξει τον πολιτικό διάλογο με τις γειτονικές χώρες, καθώς και το διάλογο στο πλαίσιο της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης και της Ένωσης για τη Μεσόγειο, που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, ιδίως με στόχο την ανάπτυξη του τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και των εθνικών πλαισίων για τα προσόντα.

3.4. Ενεργοποίηση των κοινοτικών μέσων

Η προετοιμασία της ανάκαμψης μέσω της ριζικής αναβάθμισης των δεξιοτήτων θα τελεσφορήσει μόνο μέσω της κοινής προσπάθειας όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων στα κράτη μέλη, με τη συμβολή των κοινοτικών πολιτικών, χρηματοδοτικών μέσων και διαδικασιών:

- Η στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση και τα προγράμματα αμοιβαίας μάθησης, στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού, παρέχουν ένα γενικό πολιτικό πλαίσιο για την πρωτοβουλία «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας». Στο σχέδιο που εκπόνησε η Επιτροπή με στόχο την ανάκαμψη υπογραμμίζεται ότι η ισχυρότερη έμφαση στις πολιτικές ευελιξίας με ασφάλεια, με επίκεντρο τα μέτρα ενεργοποίησης, την επανεκπαίδευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, έχει καθοριστική σημασία για την προώθηση της απασχολησιμότητας των πολιτών και της επανένταξής τους στην αγορά εργασίας·
- Το επικαιροποιημένο στρατηγικό πλαίσιο συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης μπορεί να υποκινήσει καινοτόμες συμπράξεις μεταξύ των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης και των κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων και να προωθήσει πιο ευέλικτα και προσανατολισμένα προς τη ζήτηση συστήματα. Η εφαρμογή του ευρωπαϊκού πλαισίου προσόντων αναμένεται να αυξήσει τη διαφάνεια των προσόντων και να διευκολύνει την πρόσβαση στην περαιτέρω μάθηση. Η διαδικασία της Κοπεγχάγης για τη συνεργασία στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα περιλάβει μια νέα προτεραιότητα, που θα αφορά τη βελτίωση των σχέσεων με την αγορά εργασίας·
- Η «πέμπτη ελευθερία» —η ελεύθερη κυκλοφορία της γνώσης— την οποία χαιρέτισε το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2008, θα υποστηρίξει την υλοποίηση της πρωτοβουλίας «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας». Η ελευθερία αυτή θα διευκολύνει τη διασυνοριακή και διατομεακή κινητικότητα των «εργαζομένων της γνώσης» και, με τον τρόπο αυτόν, θα συμβάλει στην καλύτερη αντιστοίχιση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στο υψηλό επίπεδο προσόντων·
- Η πρωτοβουλία «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας» εντάσσεται απόλυτα στο πεδίο εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ). Διάφορα κράτη μέλη έχουν ήδη προσδιορίσει ως προτεραιότητα στον προγραμματισμό που κατάρτισαν για το ΕΚΤ για την περίοδο 2007-2013 την ανάπτυξη πολιτικών και υπηρεσιών για την κάλυψη των αναγκών σε δεξιότητες και την αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της εκτέλεσης ενεργειών που αποσκοπούν στην καλύτερη ισορροπία μεταξύ των δύο φύλων και στην καθοδήγηση σχετικά με τις εκπαιδευτικές επιλογές. Η Επιτροπή θα παράσχει στα κράτη μέλη πολιτική καθοδήγηση σχετικά με τη βέλτιστη χρήση των κονδυλίων του ΕΚΤ·
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) μπορεί επίσης να συμβάλει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων και των σχετικών προβλέψεων, προωθώντας την τεχνολογική πρόβλεψη, την καινοτομία, την έρευνα και την ανάπτυξη και την επικοινωνιακή υποδομή και διευκολύνοντας τη διασυνοριακή συνεργασία των οργανισμών εκπαίδευσης και κατάρτισης·

- Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) επενδύει στην καινοτομία, τις νέες τεχνολογίες, την έρευνα και την ανάπτυξη και υποστηρίζει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των αγροτών, των δασοκόμων και των μεταποιητών τροφίμων, καθώς και του ευρύτερου αγροτικού πληθυσμού, μέσω δραστηριοτήτων κατάρτισης, ενημέρωσης και διάδοσης γνώσεων.
- Η πρόταση της Επιτροπής για τροποποίηση του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ) θα επιτρέψει την ενίσχυση των δραστηριοτήτων αναβάθμισης των δεξιοτήτων.
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης των Υπηκόων Τρίτων Χωρών μπορεί επίσης να συμβάλει —συμπληρωματικά προς το ΕΚΤ— στην αναβάθμιση και την προσαρμογή των δεξιοτήτων των μεταναστών, ιδίως με την υποστήριξη μέτρων προετοιμασίας (π.χ. επαγγελματική και γλωσσική κατάρτιση) στη χώρα προέλευσης και μαθημάτων γλώσσας στο κράτος μέλος κατοικίας.

Ο ευρωπαϊκός κοινωνικός διάλογος αποτελεί βασικό μέσο παρότρυνσης των κοινωνικών εταίρων να επενδύσουν στις σωστές δεξιότητες μέσω της εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης. Η Επιτροπή θα καλέσει τους κοινωνικούς εταίρους να αναπτύξουν κοινές πρωτοβουλίες, για να προωθήσουν την πρόβλεψη και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και να λάβουν μέτρα για να πλαισιώσουν τη βραχυπρόθεσμη αναδιάρθρωση.

Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων, όπως και —ιδίως σήμερα— η καλύτερη αντιστοιχία μεταξύ δεξιοτήτων και αναγκών της αγοράς εργασίας, έχουν νευραλγική σημασία για το μέλλον της Ευρώπης. Η πρωτοβουλία «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας» υπογραμμίζει την ανάγκη για αποτελεσματικότερες πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης και για εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας μέσω πολιτικών που συνδυάζουν την ευελιξία με την ασφάλεια. Προτείνει να αναληφθεί συντονισμένη προσπάθεια για τη συνολική αξιολόγηση των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες και των αναγκών της αγοράς εργασίας, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τις επιχειρήσεις και άλλους σχετικούς παράγοντες. Η πρωτοβουλία επιδιώκει να συμβάλει στην οικονομική ανάκαμψη και στη στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση, να αμβλύνει τις επιπτώσεις της τρέχουσας κρίσης στις θέσεις εργασίας και τις δεξιότητες και να ενισχύσει τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα και δικαιοσύνη. Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των μέτρων σε συνεχή βάση, αρχίζοντας με μια πρώτη έκθεση το 2010.